

Opinia Komitetu Regionów „Swoboda decydowania przez państwa członkowskie o uprawie organizmów zmodyfikowanych genetycznie na swoim terytorium”

(2011/C 104/13)

KOMITET REGIONÓW

- Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji mający na celu zmianę obowiązujących przepisów, tak by przyznać państwom członkowskim większą swobodę decydowania o ograniczaniu lub zakazie uprawy na ich terytorium organizmów genetycznie zmodyfikowanych dopuszczonych na szczeblu UE.
- Pozytywnie ocenia jednak otwartość nowego podejścia polegającą na uwzględnianiu przyczyn innej natury (społecznych, związanych z rozwojem zrównoważonym, etycznych) umożliwiających zakazywanie uprawy OMG na danym terytorium.
- W szczególności wzywa Komisję do określenia wymogów i kryteriów dotyczących wdrażania nowych środków ograniczających, które mogłyby zostać podjęte, i podkreśla, że należy koniecznie włączyć władze lokalne i regionalne w podejmowanie decyzji w sprawie obszarów, które leżą w ich kompetencjach.
- Uważa, że należy pilnie uwzględnić decyzje i środki dotyczące zakazu podjęte na szczeblu państw członkowskich lub regionów, gdyż – w kontekście rynku przejrzystego dla konsumenta – nie mogą one być narażone na istnienie luki prawnej.
- Przedstawia następujące kwestie, którymi należy się zająć przed zmianą dyrektywy 2001/18/WE, jeżeli chodzi o możliwość ograniczenia lub zakazania przez państwa członkowskie uprawy organizmów zmodyfikowanych genetycznie na swoim terytorium:
  - niewystarczalność obowiązujących norm dotyczących znakowania „artykułów wyprodukowanych z GMO”,
  - niewystarczalność procedury oceny ryzyka i kontroli,
  - negatywny wpływ upraw zmodyfikowanych genetycznie na uprawy konwencjonalne lub ekologiczne oraz na politykę rozwoju obszarów wiejskich.
- Uważa, że należy zapewnić ściślejszą współpracę EFSA i właściwych organów krajowych i regionalnych w zakresie uprawy GMO, i wzywa Komisję do dalszego działania w tej sprawie.

Sprawozdawca:	Savino Antonio SANTARELLA (IT/PPE), burmistrz miasta Kandela
Dokumenty źródłowe:	Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego dyrektywę 2001/18/WE w zakresie umożliwienia państwom członkowskim ograniczenia lub zakazania uprawy organizmów zmodyfikowanych genetycznie na swoim terytorium COM(2010) 375 wersja ostateczna Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów w sprawie swobody decydowania przez państwa członkowskie o uprawach zmodyfikowanych genetycznie COM(2010) 380 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji mający na celu zmianę obowiązujących przepisów, tak by przyznać państwom członkowskim większą swobodę decydowania o ograniczaniu lub zakazie uprawy na ich terytorium organizmów genetycznie zmodyfikowanych dopuszczonych na szczeblu UE. Ponadto przyjmuje do wiadomości, że wniosek nie kwestionuje systemu pozwoleń oraz wprowadzania do obrotu obowiązującego obecnie na szczeblu UE.

2. Przypomina, że obecne ramy europejskie dopuszczają możliwość podjęcia przez państwa członkowskie na szczeblu krajowym środków koniecznych do zapewnienia współistnienia i uniknięcia przypadkowej obecności GMO w uprawach konwencjonalnych lub ekologicznych.

3. Podkreśla ponadto, że Komisja Europejska i Rada uznały potrzebę ulepszenia obowiązujących przepisów, zwłaszcza jeżeli chodzi o uprawę GMO, i uważa, że należy pilnie uwzględnić decyzje i środki dotyczące zakazu podjęte na szczeblu państw członkowskich lub regionów, gdyż – w kontekście rynku przejrzystego dla konsumenta – nie mogą one być narażone na istnienie luki prawnej.

4. Uważa, że wiele władz lokalnych i regionalnych wystąpiło przeciwko uprawom zmodyfikowanym genetycznie na swoim terytorium, deklarując się jako „obszary wolne od GMO” i przystępując do sieci.

5. Stwierdza, że celem zaproponowanego przez Komisję wprowadzenia nowego artykułu (26b) do aktualnie obowiązującej dyrektywy 2001/18/WE jest zezwolenie państwom członkowskim na przyjęcie środków mających na celu ograniczenie lub zakazanie na ich terytorium bądź jego części uprawy wszystkich lub określonych organizmów zmodyfikowanych genetycznie zatwierdzonych na szczeblu UE, pod warunkiem że środki te są oparte na podstawach innych niż te związane z oceną niekorzystnych skutków dla zdrowia i środowiska, jakie mogą powstać w wyniku zamierzonego uwolnienia GMO lub wprowadzenia ich do obrotu.

6. Stwierdza ponadto, że środki te mogą dotyczyć tylko uprawy GMO, nie mogą stanowić przeszkody we wprowadzeniu do obrotu i imporcie nasion lub produktów genetycznie zmodyfikowanych i że muszą być zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii Europejskiej, zwłaszcza tymi na szczeblu Światowej Organizacji Handlu.

7. Odnotowuje pozytywne podejście przyjęte przez Komisję Europejską, która dokonała przeglądu istniejącego prawa w zakresie uprawy GMO w świetle doświadczeń i stosowania zasady pomocniczości. Stwierdza jednak, że przedstawiony wniosek nie rozwiązuje w pełni wszystkich problemów, które GMO stwarzają dla rolnictwa i rozwoju terytorialnego. W szczególności wzywa Komisję do określenia wymogów i kryteriów dotyczących wdrażania nowych środków ograniczających, które mogłyby zostać podjęte, i podkreśla, że należy koniecznie włączyć władze lokalne i regionalne w podejmowanie decyzji w sprawie obszarów, które leżą w ich kompetencjach.

8. Podkreśla w istocie, że na polityce rolnej i polityce rozwoju obszarów wiejskich odbijają się skutki takich decyzji, ponieważ wybór upraw zmodyfikowanych genetycznie pociąga za sobą przede wszystkim inne rozwiązania niż w przypadku upraw konwencjonalnych. W ramach upraw genetycznie zmodyfikowanych istnieje na przykład tendencja do preferowania modeli, które przyznają pierwszeństwo monokulturze i pociągają za sobą problemy związane z rozdziałem łańcucha dystrybucji i bardziej ogólnie ze współistnieniem upraw konwencjonalnych z uprawami ekologicznymi i zmodyfikowanymi genetycznie.

9. Przedstawia następujące kwestie, którymi należy się zająć przed zmianą dyrektywy 2001/18/WE, jeżeli chodzi o możliwość ograniczenia lub zakazania przez państwa członkowskie uprawy organizmów zmodyfikowanych genetycznie na swoim terytorium:

- niewystarczalność obowiązujących norm dotyczących znakowania „artykułów wyprodukowanych z GMO”,
- niewystarczalność procedury oceny ryzyka i kontroli,
- negatywny wpływ upraw zmodyfikowanych genetycznie na uprawy konwencjonalne lub ekologiczne oraz na politykę rozwoju obszarów wiejskich.

Niewystarczalność norm dotyczących znakowania „artykułów wyprodukowanych z GMO”

10. Uznaje za niewystarczalny obecny system znakowania artykułów wyprodukowanych przy użyciu GMO, głównie w odniesieniu do produktów otrzymanych ze zwierząt hodowlanych. Znaczna większość produktów z obecnych upraw GMO jest przeznaczana do hodowli zwierząt, w wyniku której zostaje przetworzona na produkty żywnościowe przeznaczone do spożycia przez człowieka tylko w następstwie przetworzenia (np. mięso, mleko, jaja) i z uwagi na obowiązujące prawodawstwo nie podlega wymogowi znakowania. W takim wypadku ogranicza się możliwość wyboru oferowaną odbiorcy produktu końcowego, który – nawet, gdy jest temu przeciwny – nieświadomie spożywa GMO na skutek nabycia lub spożycia produktów uzyskanych z ich przetworzenia.

11. Wzywa do zmiany przepisów europejskich, tak aby wprowadzić obowiązek rozróżniania i znakowania artykułów żywnościowych pochodzących ze zwierząt karmionych paszą na bazie GMO. Uważa bowiem, że jasne oznaczenie tych artykułów doprowadziłoby do powstania dwóch rynków, przynosząc ewentualne korzyści ekonomiczne producentom niewykorzystującym GMO i gwarantując konsumentom informacje i swobodę wyboru.

12. Podkreśla, że jeżeli produkty pochodne nie będą znakowane, z dużym prawdopodobieństwem zwierzęta będą masowo karmione paszami produkowanymi z GMO, wskutek czego powstaną zakłócenia gospodarcze i niewspółmiernie wysokie koszty dla producentów i podmiotów gospodarczych pragnących wdrożyć łańcuchy zaopatrzenia i produkcji bez GMO. Koszt wytwarzania produktów hodowli (mięsa, mleka, jaj itp.) będzie najprawdopodobniej niższy w państwach, które zdecydują się na uprawy zmodyfikowane genetycznie, gdyż z pewnością państwa te staną się bardziej konkurencyjne na rynku, ze szkodą dla produktów niezawierających GMO.

Niewystarczalność procedury oceny ryzyka i kontroli

13. Zwraca uwagę na częstą krytykę ocen naukowych dokonywanych przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), a także jego funkcjonowania wewnętrznego i braku przejrzystości, jak również niezrozumiałych powodów jego decyzji.

14. Podkreśla, że należy zwiększyć koordynację udziału EFSA i właściwych organów krajowych w procedurze oceny GMO, zachęcając jednocześnie EFSA do dalej idących i skuteczniejszych działań uwzględniających oceny naukowe państw członkowskich.

15. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne – jako jednolite obszary administracyjne – stanowią najbardziej odpowiedni szczebel, na którym należy dokonywać oceny wpływu wprowadzenia upraw zmodyfikowanych genetycznie na poszczególnych obszarach, ustanawiać środki w zakresie współistnienia upraw zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a wreszcie dążyć do równowagi pomiędzy lokalnymi interesami oraz zarządzać najwłaściwszymi rozwiązaniami.

16. Uznaje, że zgodnie z zasadą pomocniczości należy ukazać znaczenie współistnienia upraw GMO i nie-GMO dla władz lokalnych i regionalnych. Wyjątkowo złożony jest zwłaszcza problem współistnienia upraw, głównie w wypadku roślin GMO, w których transgen został wprowadzony do genomu jądrowego, oraz w wypadku roślin uprawnych, których organizmy rodzicielskie występują w formach dziko rosnących.

Negatywny wpływ upraw organizmów zmodyfikowanych genetycznie na uprawy konwencjonalne lub ekologiczne oraz na politykę rozwoju obszarów wiejskich

17. Zwraca uwagę, że uprawy genetycznie zmodyfikowane mogą okazać się nie do pogodzenia z utrzymaniem upraw konwencjonalnych wysokiej jakości lub upraw ekologicznych oraz pozbawić niektóre obszary możliwości opracowywania i wdrażania strategii rozwoju obszarów wiejskich dostosowanych do ich konkretnych warunków i potencjału.

Uwagi ogólne na temat wniosku dotyczącego rozporządzenia

18. Podkreśla, jak istotne jest umożliwienie państw członkowskim ograniczenia lub zakazu uprawy organizmów zmodyfikowanych genetycznie na ich terytorium. Zważywszy że proponowane zasady zakładają w każdym razie zwiększenie swobody państw członkowskich i że istota wniosku polega na przyznaniu praw państwom członkowskim, a nie na rozszerzeniu harmonizacji przez UE, podstawową zgodność proponowanych środków z zasadą pomocniczości i proporcjonalności należy uznać w rozporządzeniu za fakt stwierdzony. Możliwość tę należy zapewnić bez jakichkolwiek ograniczeń także samorządom lokalnym i regionalnym.

19. Uważa, że umożliwienie państwom członkowskim ograniczenia lub zakazania upraw GMO na swoim terytorium może pozwolić na utrzymanie różnorodności typów i sposobów wykorzystania gruntów na potrzeby produkcji rolnej, a więc także swobody wyboru gwarantowanej rolnikom i konsumentom, a to wpłynęłoby pozytywnie na rozwój obszarów wiejskich.

20. Ubolewa, że godna uznania możliwość ograniczenia lub zakazania przez państwa członkowskie upraw GMO na swoim terytorium ulega zawężeniu, ponieważ państwa członkowskie lub regiony nie mogą się w tym celu powołać na ochronę zdrowia ludzi i zwierząt ani też na ochronę środowiska.

21. Podkreśla konieczność udostępnienia zainteresowanym stronom i obywatelom kompletnych i obiektywnych informacji naukowych dotyczących wykorzystania GMO do celów produkcji żywności, zarówno dla ludzi, jak i zwierząt.

22. Podkreśla, że w państwach członkowskich UE doświadczenia w zakresie uprawy roślin zmodyfikowanych genetycznie są jeszcze bardzo ograniczone i mają znaczenie marginalne oraz że trzeba nasilić wszelkiego rodzaju działania mające na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na tę problematykę.

Zobowiązanie finansowe i/lub administracyjne

23. Podkreśla, że wniosek dotyczący rozporządzenia nie zawiera wyczerpujących informacji o przewidywanych kosztach finansowych i administracyjnych, a jedynie wzmiankę o trudności w ocenie tych konsekwencji. Przewidywany wzrost kosztów administracyjnych obciążających państwa członkowskie związany ze środkami wykonawczymi ewentualnego ograniczenia uprawy GMO wydaje się zasadniczo mało prawdopodobny, dlatego że wdrożenie wniosku nie zmieniłoby w znacznej mierze ogólnego wysiłku administracyjnego i nadzorczego, którego wymagają już obowiązujące przepisy dotyczące bezpieczeństwa inżynierii genetycznej stosowanej w przemyśle rolno-spożywczym.

24. Stwierdza, że jeśli chodzi o konsekwencje finansowe dla podmiotów gospodarczych, jeszcze bardziej restrykcyjne ograniczenie uprawy GMO dostarczyłoby dodatkowego wsparcia licznym gospodarstwom ekologicznym, a także licznym producentom nasion, którzy mając świadomość szansy odniesienia znacznego sukcesu w zakresie sprzedaży na rynku, kładą nacisk na to, że ich produkty nie zawierają GMO. Pod tym względem należy spodziewać się jak najbardziej pozytywnych skutków finansowych dla tych podmiotów gospodarczych.

Monitoring i ocena

25. Uważa, że należy dokonać oceny oddziaływania terytorialnej regulacji. Tego rodzaju analiza umożliwiłaby przede wszystkim pełne uwzględnienie wymiaru politycznego i społeczno-gospodarczego środków dotyczących zakazu upraw zmodyfikowanych genetycznie zarówno na szczeblu krajowym, jak i na szczeblu regionalnym lub lokalnym.

26. Jest zdania, że aby wdrożyć optymalne rozwiązania w zakresie GMO, należy stworzyć system prawidłowej oceny naukowej, która nie będzie się opierała wyłącznie na wiedzy empirycznej a posteriori i która – jeśli ma być rzeczywiście dokładna i niezależna w odniesieniu do zagrożeń związanych z uprawą danego GMO – będzie mogła być dokonywana również na skalę lokalną i regionalną, poprzez szczegółowe badania. Istotna jest tutaj zwłaszcza kwestia obecności na danym obszarze dzikich roślin rodzicielskich, które mogą wywołać niekontrolowane rozprzestrzenianie się transgeny wprowadzonego do uprawianych roślin zmodyfikowanych genetycznie. W ten sam sposób należy podkreślić, że władze lokalne i regionalne powinny mieć możliwość odwoływania się do klauzuli bezpieczeństwa, jako że problem czystości nasion nie został jeszcze rozwiązany.

Zalecenia

27. Wymaga, aby przede wszystkim ustalono środki zaradcze dotyczące spraw wspomnianych wcześniej w uwagach wstępnych niniejszej opinii. Niewystarczalność przepisów dotyczących znakowania artykułów wyprodukowanych z GMO, ocena ryzyka, prawa i reguły handlu międzynarodowego, jak również sprawy związane z wpływem upraw GMO na uprawy konwencjonalne stanowią pierwszy krok na drodze do prawidłowej oceny możliwości wprowadzenia przedmiotowych przepisów. Żywi nadzieję, że dopóki te środki zaradcze nie zostaną wprowadzone, będą nadal obowiązywały obecne zakazy upraw określonych GMO, nałożone przez państwa członkowskie w ramach stosowania zasady ostrożności.

28. Potwierdza konieczność uregulowania kwestii znakowania artykułów żywnościowych wyprodukowanych z GMO (na przykład mięsa, mleka, jaj).

29. Uważa, że należy zapewnić ściślejszą współpracę EFSA i właściwych organów krajowych i regionalnych w zakresie uprawy GMO, i wzywa Komisję do dalszego działania w tej sprawie.

30. Pozytywnie ocenia jednak otwartość nowego podejścia, polegającą na uwzględnianiu przyczyn innej natury (społecznych, związanych z rozwojem zrównoważonym, etycznych) umożliwiających zakazywanie uprawy OMG na danym terytorium.

31. Jest zdania, że konsekwentne wdrażanie zasady pomocniczości wymaga także dopuszczenia szczególnych warunków krajowych lub regionalnych dotyczących zdrowia ludzi bądź zwierząt oraz ochrony środowiska jako względów uzasadniających zakaz lub ograniczenie uprawy GMO.

32. Przypomina i podkreśla, że konieczne jest aktywne i odpowiedzialne uczestnictwo władz lokalnych i regionalnych w procesie konsultacji w sprawie uprawy GMO.

33. Wymaga przede wszystkim, aby wprowadzenie GMO w danym państwie członkowskim było poprzedzone szczegółowymi badaniami i ocenami wpływu, które zostaną należycie i w stosownym terminie skonsultowane z właściwymi organami lokalnymi i regionalnymi.

34. Wnosi również, by przyznać władzom lokalnym i regionalnym środki umożliwiające działania, dzięki którym będą mogły zwrócić się do państwa o wprowadzenie uzasadnionego zakazu uprawy niektórych organizmów genetycznie zmodyfikowanych na ich terenie.

35. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do wyszczególnienia zasobów i programów niezbędnych do zapewnienia maksymalnego wsparcia technicznego i finansowego na rzecz badań naukowych, również na szczeblu lokalnym i regionalnym.

36. Podkreśla, że w krajowych i regionalnych przepisach dotyczących GMO należy zawrzeć jasne odwołanie do zasady ostrożności.

37. Popiera decyzję o ustanowieniu nowej, uproszczonej procedury powiadamiania w drodze odstępstwa od obowiązującej obecnie dyrektywy 98/34/WE.

38. Wzywa państwa członkowskie i regiony do zapewnienia współpracy transgranicznej z obszarami przygranicznymi w celu ochrony decyzji państw członkowskich w sprawie GMO.

39. W tym celu zaleca Komisji utworzenie strony internetowej zawierającej linki umożliwiające dostęp do krajowych rejestrów istniejących upraw.

40. Podkreśla, że nie jest pewne, czy z uwagi na zobowiązania międzynarodowe (zwłaszcza w ramach WTO) możliwe będzie osiągnięcie celów określonych we wniosku.

41. Zwraca uwagę na sukces europejskiej inicjatywy dotyczącej GMO (zebrano ponad milion podpisów) i pragnie dowiedzieć się, w jaki sposób inicjatywa ta zostanie uwzględniona w obecnej debacie.

Bruksela, 28 stycznia 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO
